

PSEUDO-PLATONO DEFINICIJOS*

- 411a3–4 **Θεός** ζῶν ἀθάνατον, αὐταρκες πρὸς εὐδαιμονίαν· οὐσία αἰδίου, τῆς τἀγαθοῦ φύσεως αἰτία.
Dievas – nemari gyva būtybė, pakankama savo paties laimei; amžina būtis, to, kas gera, prigimties priežastis.
 Dar žr. Pl. *Ti.* 33d2; *R.* 379c.
- 411a5–6 **Γένεσις** κίνησις εἰς οὐσίαν· μετάληψις οὐσίας· πόρευσις εἰς τὸ εἶναι.
Radimasis – judėjimas į būtį; dalynavimas būtyje; keliavimas į esamybę.
 Dar žr. Pl. *Phlb.* 26d8; *Prm.* 156a4–5; *Phd.* 101c2–3; *Smp.* 205b8–9.
- 411a7–b2 **ἥλιος** πῦρ οὐράνιον· ὁ μόνον ἀπ’ ἡοῦς μέχρι δειλῆς τοῖς αὐτοῖς ἔστιν ὄραθῆναι ἄστρον ἡμεροφανές· ζῶν αἰδίου ἔμψυχον τὸ μέγιστον.
Saulė – dangiška ugnis; vienintelė dieną besirodanti žvaigždė, nuo aušros iki vėlumos regima tiems patiems žmonėms; didžiausia amžina gyva būtybė, turinti sielą.
 Dar žr. Arist. *Top.* 142b; Pl. *Ti.* 38e; *Lg.* 898d–899b; *Epin.* 981d; 983a; *SVF* 1. 120; 2. 579; 2. 650.
- 411b11–12 **τύχη** φορὰ ἐξ ἀδήλου εἰς ἀδηλον, καὶ ἡ ἐκ τοῦ αὐτομάτου αἰτία δαιμονίας πράξεως.
Atsitiktinumas – perėjimas iš neaiškaus į neaiškų ir savaiminė daimoniškojo veikimo priežastis.
 Dar žr. Arist. *Ph.* 196b; 197a–b; *SVF* 2. 965.
- 411d5–7 **Φρόνησις** δύναμις ποιητική καθ’ αὐτὴν τῆς ἀνθρώπου εὐδαιμονίας· ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν· διάθεσις καθ’ ἣν κρίνομεν τί πρακτέον καὶ τί οὐ πρακτέον.
Nuovoka – galia, pati savimi kurianti žmogaus laimę; išmanymas to, kas gera ir bloga; būklė, leidžianti mums spręsti, kas darytina ir kas ne.
 Dar žr. Pl. *Men.* 88c; *Phlb.* 11d; *Euthd.* 282c–d; Arist. *Rh.* 1366b; *EN* 1140a; *SVF* 3. 262; 265.
- 411d8–e5 **Δικαιοσύνη** ὁμόνοια τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτήν, καὶ εὐταξία τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν πρὸς ἀλληλά τε καὶ περὶ ἀλληλά· ἕξις διανεμητική τοῦ κατ’ ἀξίαν ἐκάστῳ·

* Tekstas išverstas 2013 m. Filosofinio teksto vasaros vertimo seminare. Seminarą pagal Nacionalinę liuanistikos plėtros 2009–2015 metų programą finansavo Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. LIT-6-16).

ἔξις καθ' ἣν ὁ ἔχων προαιρετικός ἐστὶν τῶν φαινομένων αὐτῶ δικαίων· ἔξις ἐν βίῳ νόμου ὑπήκοος· ἰσότης κοινωνική· ἔξις ὑπηρετική νόμων.

Teisingumas – sielos santarvė su pačia savimi, gera sielos dalių sąranga ir viena prieš kitą, ir greta viena kitos; padėtis, kai kiekvienam paskirstoma pagal jo vertę; padėtis, kurioje esąs geba pasirinkti tai, kas jam atrodo teisinga; padėtis, kai gyvenama paklūstant įstatymui; bendruomeninė lygybė; padėtis, kai tarnaujama įstatymams.

Dar žr. Pl. R. 331e; 332c; 359a; 433e; Arist. *Top.* 143a; 149b; *EN* 1113a–b; 1129a; 1131a; 1134a; *SVF* 2. 1005; 3. 262.

412e14–413a2 **Εὐσέβεια** δικαιοσύνη περὶ θεοῦ· δύναμις θεραπευτική θεῶν ἐκούσιος· περὶ θεῶν τιμῆς ὑπόληψις ὀρθή· ἐπιστήμη τῆς περὶ θεῶν τιμῆς.

Pamaldumas / dievobaimingumas – teisingumas dievų atžvilgiu; gebėjimas savanoriškai tarnauti dievams; deramas pagarbos dievams supratimas; pagarbos dievams išmanymas.

Dar žr. Pl. *Euthphr.* 13e–14d; *Grg.* 507b; Arist. *VV* 1250b; *SVF* 3. 264.

413a3 **Ἄγαθόν** τὸ αὐτοῦ ἔνεκεν.

Gėris – tai, kas esti dėl savęs paties.

Dar žr. Pl. R. 505d–f; *Grg.* 468b; Arist. *EN* 1097b.

413b11–12 **Πολιτική** ἐπιστήμη καλῶν καὶ συμφερόντων· ἐπιστήμη ποιητική δικαιοσύνης ἐν πόλει.

Valstybininkystė – išmanymas to, kas gražu ir naudinga; išmanymas, kurias valstybėje teisingumą.

Dar žr. Pl. *Lg.* 875a; Arist. *EN* 1099b; 1102a; *Pol.* 1253a.

413c4–5 **Πίστις** ὑπόληψις ὀρθή τοῦ οὕτως ἔχειν ὡς αὐτῶ φαίνεται· βεβαιότης ἦθους.

Tikėjimas – deramas supratimas, kad yra taip, kaip pačiam atrodo; būdo tvirtumas.

Dar žr. Pl. R. 511a–b; Arist. *Top.* 126b; *EN* 1154a; *MM* 1201b; *SVF* 3. 548.

413c6–7 **Ἀλήθεια** ἔξις ἐν καταφάσει καὶ ἀποφάσει· ἐπιστήμη ἀληθῶν.

Tiesa – padėtis, kai patvirtinama ir paneigiama; išmanymas to, kas teisinga.

Dar žr. Arist. *EN* 1139b; *SVF* 2. 132.

414a6–7 **Καιρὸς** χρόνου ἀκμὴ πρὸς τὸ συμφέρον· χρόνος ἀγαθοῦ τινος συνεργός.

Proga – tinkamiausias laikas tam, kas naudinga; laikas, palankus įgyti ką nors gera.

414b2 **Μαντεία** ἐπιστήμη προδηλωτική πράξεως ἄνευ ἀποδείξεως.

Pranašavimas – išmanymas, kaip iš anksto atskleisti dalyką be įrodymo.

Dar žr. Pl. *Chrm.* 173c; *SVF* 2. 939.

- 414b5–6 **Σοφία** ἐπιστήμη ἀνυπόθετος· ἐπιστήμη τῶν ἀεὶ ὄντων· ἐπιστήμη θεωρητικὴ τῆς τῶν ὄντων αἰτίας.
Išmintis – besąlygiškas išmanymas; amžinuųjų dalykų išmanymas; išmanymas, kai suvokiama esamų dalykų priežastis.
 Dar žr. Pl. R. 511b; Arist. *Metaph.* 982b; *SVF* 2. 35.
- 414b7–9 **Φιλοσοφία** τῆς τῶν ὄντων ἀεὶ ἐπιστήμης ὄρεξις· ἕξις θεωρητικὴ τοῦ ἀληθοῦς, πῶς ἀληθές· ἐπιμέλεια ψυχῆς μετὰ λόγου ὀρθοῦ.
Filosofija (išminties meilė) – troškimas išmanyti amžinuosius dalykus; padėtis, kai suvokiama tai, kas ir kokių būdu yra tiesa; rūpestis siela, remiantis deramu samprotavimu.
 Dar žr. Pl. R. 521c; Arist. *Metaph.* 993b; *SVF* 3. 293.
- 414b10–c2 **Ἐπιστήμη** ὑπόληψις ψυχῆς ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου· δύναμις ὑποληπτικὴ τινος ἢ τινῶν ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου· λόγος ἀληθῆς ἐπὶ διανοίᾳ ἀμετάπτωτος.
Išmanymas – sielos turimas supratimas, nepakeičiamas samprotavimu; samprotavimu nepakeičiamas gebėjimas suprasti vieną ar daugiau dalykų; teisingas samprotavimas, nepakeičiamas mąstymu.
 Dar žr. Pl. R. 477d; *Ti.* 29b; Arist. *EN* 1139b; *SVF* 1. 68.
- 414c3–4 **Δόξα** ὑπόληψις μεταπειστὸς ὑπὸ λόγου· λογιστικὴ φορά· διάνοια ἐμπίπτουσα εἰς ψεῦδος καὶ ἀληθές ὑπὸ λόγου.
Nuomonė – supratimas, atviras įtikinimui samprotavimu; samprotavimo kaita; mąstymas, kuris samprotaudamas įpuola į tai, kas klaidinga ir teisinga.
 Dar žr. Pl. *Ti.* 29b; 51d; R. 412e; *Th.* 167a; *Phlb.* 36c; Arist. *APo.* 89a; *Top.* 123a; *EN* 1140b.
- 414c5–7 **Αἴσθησις** ψυχῆς φορά· νοῦ κίνησις [ψυχῆς] διὰ σώματος· εἰσάγγελσις εἰς ὥρας ἀνθρώπων, ἀφ' ἧς γίνεταί ψυχῆς ἄλογος δύναμις γνωριστικὴ διὰ σώματος.
Pagava – sielos kaita; proto judėjimas kūnu; žinia žmonių kasdienai, iš kurios randasi nesąmoningas sielos gebėjimas pažinti kūnu.
 Dar žr. Pl. *Phlb.* 34a; *Phd.* 79c; *Ti.* 43c; 45d; Arist. *Ph.* 244b; *SVF* 2. 71.
- 414e2–3 **Ἀπόδειξις** λόγος συλλογιστικὸς ἀληθῆς· λόγος ἐμφανιστικὸς διὰ προγιγνωσκομένων.
Irodymas – teisingas silogistinis samprotavimas; samprotavimas, aiškinantis per jau žinomus dalykus.
 Dar žr. Pl. *Grg.* 498e; Arist. *Top.* 141a; *APo.* 85b; *SVF* 2. 235.

- 414e9–10 **Ἄγαθόν** τὸ αἴτιον σωτηρίας τοῖς οὖσιν· τὸ αἴτιον παντὸς τοῦ πρὸς αὐτό, ἀφ’ οὗ συμβαίνει ἂ χρεὶ αἰρεῖσθαι.
Gēris – to, kas esti, išsaugojimo priežastis; priežastis visko, kas yra dėl savęs paties, iš ko kyla tai, ką reikia rinktis.
Dar žr. Pl. *R.* 517b; 608e; Arist. *EE* 1217b; *Rh.* 1362a; *SVF* 3. 80.
- 415b8–9 **Νόμος** δόγμα πλήθους πολιτικὸν οὐκ εἷς τινα χρόνον ἀφωρισμένον.
Įstatymas – daugelio politinis nutarimas, neapribotas kokio nors laikotarpio.
Dar žr. Pl. *Lg.* 6454d; Arist. *Pol.* 1305a; 1310a.
- 415c2–3 **Πόλις** οἴκησις πλήθους ἀνθρώπων κοινοῖς δόγμασιν χρωμένων· πλῆθος ἀνθρώπων ὑπὸ νόμον τὸν αὐτὸν ὄντων.
Valstybė – daugelio žmonių, besinaudojančių bendrais nutarimais, namai; daugelis žmonių, paklūstančių tam pačiam įstatymui.
Dar žr. *SVF* 3. 327.
- 415c8 **Τύραννος** ἄρχων πόλεως κατὰ τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν.
Vienvaldis – valstybės valdytojas, valdąs savo paties nuožiūra.
Dar žr. Pl. *Plt.* 276e; 291e; 301b–c; *Grg.* 466b–c; 469c; Arist. *Pol.* 1295a.
- 415e4 **Ἀφιλοσοφία** ἕξις καθ’ ἣν ὁ ἔχων μισολόγος ἐστίν.
Afilosofija (išminties nemeilė) – padėtis, kurioje esantis nekenčia samprotavimo.
Dar žr. Pl. *Phd.* 89c; *La.* 188c; *R.* 411d.

Versta iš: Definitiones [Sp.], in: *Platonis opera*, ed. J. Burnet, Vol. 5, Oxford: Clarendon Press, 1907. St III. 411a–416a.

Iš sen. graikų kalbos vertė filosofinio teksto vertimo seminaro dalyviai:
Vytautas Ališauskas, Vilius Bartninkas, Žygintas Beručka, Paulius Garbačiauskas,
Vilius Kubekas, Aistė Noreikaitė, Virgilijus Petuška, Gendvilė Svirskaitė,
Gintarė Vaičiulytė, Raminta Važgėlaitė

Parengė Paulius Garbačiauskas